

NÉPÜNK

ERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telephon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő Felelős szerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei.
Külföldön: 4 Dollár, Kc. 120—200,
P. 25—15, S. 30—20, Dinár 180—150.

Galuthunk jábnei tiso beavja!

Al éle ani bochijo, éni éni jordu mojim...
Ezek miatt sírok én, ezért folynak szememből a könnyek ...

Ezen a napon jöttek vissza az országba a kiküldöttek és hozták a hírt, ami miatt 40 évig vándorolt Izrael népe a pusztában. Ezen a napon pusztult el a jeruzsálemi Szenttemplom mind a kétszer. Gyászos szomorú nap ez a zsidóság történelmében. De ez utal nem sirunk azon, ami rég elmúlt, s ami szívünkben sajog tovább. Nem jajongunk még azon sem, hogy a világnak számos helyén folyik virulens erővel a zsidóság ki-méltelen üldözése és elnyomása.

A mi bánatunk e napon azért tör fel, amiért a történelmi erők és az oknyomozás a Szent templom pusztulásának okát is megtalálta. Nem azért, mert a római világuralom megtörte Jeruzsálemet, mert ha ez lett volna az egyedüli pusztító erő, akkor — nem pusztult volna el a zsidók országa. Nem is azért, mert talán kiöregedett fáradt nép lettünk volna. Oh, korántsem. Hiszen még ma is fiatalok és erősek vagyunk. Minden elnyomatásunk és minden meglötrésünk dacára. A pusztulás oka: a Kamce és Barkamce közötti harc volt. Tanulságos az eset és nagyon jellemző arra, hogy mennyire ment akkor is közöttünk a harc. Meghívták Kamcet és elment a tévedésből közzölt meghívás alapján Barkamce. Megszégyenítette a ház ura, dacára annak, hogy meg akarta fizetni nemcsak azt, amit maga evett, hanem az egész lakoma költségeit. Mégis kiebrudalták. Ennyire ment a gyűlölet. És a régi hagyomány szerint — ezért a testvéri gyűlölködésért pusztult el Jeruzsálem Ab hó 9 én. S ez eldöntötte évezredekre előre a zsidóság tragikus életutját. És most annyi idő múltán még mindig ez a jellemző történet kíséri. Még mindig itt él közöttünk Kamce és Barkamce. Nem is tudod zsidó testvérem, amíg rá nem kerül a sor, hogy meggyőzdj róla, hogy közvetlen ismerőseid, szomszédaid, barátaid körében, hányszor fordulhat és fordul is elő a régi zsidó-országbeli történet. Mert ez a mi tragikumunk. És ha e gyászos idők emlékére megült napokban elmélkedünk, akkor valljuk be őszintén egymásnak, hogy nem Titus, nem Torquemada és talán nem is a volt cár és nem is Hitler a mi legnagyobb ellenségünk. Ugy kell éreznünk, ha nagyon őszinték akarunk lenni önmagunkhoz, hogy mi magunk vagyunk okozói sorozatos sors-tragédiánknak.

Összeszorul szívünk, amikor ezt megalapítjuk, de az idők méhében elmúlt az a korszak, amikor csak dicsértük magunkat és elég volt nekünk, ha érdekes és sokszor bizonyon kevésbé érdekes szónoklatok szövegében a rabbiszószekekről hangzottak el a korholó szavak. Ma már nem is érne még annyit sem ez a korholás, mint ért nagyapáink korában. Mert annak idején a rabbitekintély nem hevert az ucca porában, akkor a zsidóság „nagyjai” valóban nagyok voltak. Nagyok a vallás tételeinek követésében, nagyok szerénységben, lemondásban. Nagyok, minden

emberi gyarlóság felett állók. De ma mit látunk? Amerre nézünk, üzletté degradálódott a vallási instrumentumok legnagyobb része. A mai rabbik legfőbb gondja, hogy a fizetést a világi naptári hónapok elsején pontosan megkapják. Az a lényeges, hogy családjukat örök időre biztosítsák existencialiter. Business lett ott, ahol eddig az erkölcs volt az uralkodó planéta. Természetes tehát, hogyha a zsidóság szellemi vezetői ilyen pörén megmutatkoznak a nagyvilág előtt, akkor vége a békességnek, vége a tekintélynek, vége a rendnek és disciplinnek. Ha azt látjuk naponta, hogy egy rabbistalium kedvéért, a tegnap még cadikként elismert sakter miképpen lesz a nevelőutréro megtestesítője, ha azt látjuk, hogy minden paragrafus, a kezükben olyan görbe lesz, amilyenek a világi életben formálják, ha azt látjuk, hogy a magánérdeket fölibe helyezik a közmagasztos érdekeinek — akkor leülhetünk a földre és sirhatjuk a régi melódiák hangján, hogy ez a hónap még mindig nem rejti elég történelmi tanulságot magába — a mi számunkra.

A régi Jeruzsálem zsidói megszégyenítették egymást és ezért pusztult el a zsidók országa. Hát most mit látunk? Rabbijaink és más egyházi vezetőink a maguk »üzleti« ügyeivel vannak elfoglalva. Beleavatkoznak olyan ügyekbe, amely évezredek óta mindig a világi emberek kötelessége volt. Ma mindenfelé irányítani akarnak — azért nem irányítanak sehol, csak a nagy tohuva-bohut, a nagy zürzavart fejlesztik. Megszégyenítik egymást, lejáratva a nagy tömeg előtt azon csekély autoritásukat, amelylyel rendelkeztek és rombolják a zsidó népi élet legbiztosabban álló egységeit, a hitközségi kereteket. Ők az első rombolók, ők az első, akik rossz példával járnak elől és kétkedővé teszik a zsidóság széles nép rétegeit.

A zsidó vezetők, a világiak pedig versenyeznek abban, hogy miképpen »járassák le« egymást, miképpen találjanak ki minél rafináltabb eszközt arra, hogy egymásnak ártsanak. Nem csak az üzleti életben, hanem közéletben is. Ma ez az uralkodó planetája a zsidó életnek. A Kamce és Barkamce szelleme uralkodik ma mindenfelé és ez az oka annak, hogy kívülálló gyűlölköcök annyira győzedelmeskednek mindenfelé felettünk.

Legszentebb javainknak és tradícióknak ily módon való elpusztítása, valamint a zsidó állam utolsó maradványainak, hitközségeinknek megsemmisítése nem kisebb jelentőségű, évezredek zsidó történelmünkben, mint a Tiso Beav napján általunk oly keservesen gyászolt „Chorban Besz Hamikdás”. Kell e nagyobb chorban, amidőn egy nép a legszentebb javait önmaga pusztítja el? Kell e nagyobb chorban, ha egy nép erőszakkal a széthuzás, a veszekedés és egymásnak megsemmisítésére való törekvés guilottinjával megszárolja le egymást?

tésére való törekvés guilottinjával megszárolja le egymást?

Amikor Jeruzsálem elpusztult, Rabbi Jochanan ben Zakkai csak annyit kért a leigázóktól, hogy hagyják meg legalább azt a helyet, ahol a Tan virágozhat. És megmaradt Jabne és ebből támadt fel főnixmadárként az egész zsidóság. És most itt áll Jabneh — és a zsidó nép vezeterei — nemcsak hogy hagyják, de az első sorokban segítik annak elpusztítását. Ó jaj nekünk, mert mindazok, akiknek kötelessége lenne annak védelme, azok támadnak reá legjobban megsemmisítésére.

Al éli ani bochijo, éni éni jordu mojim ...

Mi nem kenetteljes rabbinikus égi büntetésről beszélünk. Ehez nincsen jogunk, megkülönböztetés, ez a rabbik kötelessége volna.

Mi egyszerűen nyitlan, ahogy polgár beszél a polgárhoz, ahogy zsidó kell beszéljen zsidó testvéréhez: azt mondjuk: há ez így folyik tovább, akkor a régi chorban mellé elkövetkezik még a gáluthnak igazi chorbanja is. Ha mi zsidók nem hagyjuk egymást élni, ha mi lépten nyomon kivisszük szennyünket az úccára, ha minden belső ügyeinkkel a külvilág elé szaladunk, akkor ezzel teljesen elveszítjük azt a kevés szimpatiát is, amelynek eddig tudatában voltunk. A mai satumarei, carei-i, oradeai, munkacevoi és minden más városbeli zsidóink egymást-megalázói fogják végromlásban vinni zsidóságunk jobb jövőjét.

Ha ez nem változik, akkor az égi Gondviselés valóban nem segíthet rajtunk. És sohasem aktuálisabb ezt nyitlan megmondani, mint mostan Ab hó kilencedik napján, amikor sirnunk kell a múltért, sirnunk kell a jelenért és ha nem változunk meg — jobbra érdemes jövőnkért is. . . .

Meghalt Mendel Beilis, a kiewi vérvádper egykori vádlottja.

Newyorkból jelentik: Julius hó 9 én meghalt Mendel Beilis végelgyengülésben. Beilis az 1913 évi kiewi vérvádper vádlottja volt, amely per annak idején az egész világ zsidóságát rettegésben tartotta. Ez a per abban különbözött a többi hasonlótól, hogy itt a cári kormány és az igazságügyi hatóságok minden erővel ráakarták sütni a vádlottat a rituális gyilkosság vádját, hogy ezáltal a kezdődő forradalom leverését a zsidók rovására véresen elintézhessék. Beilis két évig ült vizsgálati fogságban, miközben a meggyilkolt gyermek gyilkosai előkerültek, ami még mindig nem volt elég a vád megszüntetéséhez, mert „megállapították”, hogy a gyermek vért kiszivattyúzták, „ami szükséges volt a pászka előállításához”. Megállapították, hogy „egy feketeszakállú ember” volt a gyilkos és pusztán ezen az alapon emeltek vádat Beilis ellen. Több orosz „tudós” (Sikorsky egyetemi tanár és Pranajti főpap) azon a véleményen volt, hogy a zsidóknál vallási parancs a rituális gyilkosság. A védők Maklakov és Grusenbergy ügyvédek emberfeletti munkát végeztek és nagy nehézségek árán felmentő ítéletet értek el. Beilis ezután Palesztinába és később Amerikába költözött, ahol most meghalt. Több mint 4000 newyorki zsidó kísérelte Beilist utolsó útjára, akinek sírjánál Rabbi Idelson a következő szavakkal bucsuzott: „Mendel Beilissnak nemes zsidó magatartása örökké szent emlékké avatja nevét a világ zsidósága előtt”.

Az oradeai hitközség vezetősége — a Központi Iroda „klikk“-rendszere ellen

Oradea. Ha valaha volt is és talán akadna még valaki, aki azt hihetné, hogy bennünket abban a harcban, amely évek óta folyik, elfogultság vezetett, azoknak álljon itt tanulságul ez a tudósítás, amely arról szól, hogy miképpen folyt le egy előljárásági ülés az oradeai hitközségben július 15-én délután.

Senkisémmé válhat bennünket azzal, hogy mi valami jó véleménnyel volnánk az oradeai (nagyvárad) hitközség mai rezsimjéről. Annak ezernyi bűneiről és hibáiról már sokszor megemlékeztünk. De a mi ezen a gyűlésen történt, az felületlenül helyes volt, már csak azért is, mert élesen rávilágított arra a boszorkányműködésre, amelyet a Központi Iroda bizonyos körök jelentenek és amelyek elkergetése legfőbb feladata volna minden tisztességes főrabbinak és minden világi embernek, aki szívében viseli a zsidóság sorsát. Tudjuk és érezzük, hogy ami most történik a Központi Irodában, az nem Wézel Albert elnök intencióval történik. Sőt merjük állítani, hogy intenciói ellenére. Mert benne több a jogérvényesség, több a jóízűség, több a tapintat és a korrektség, semhogy ezt hagyná, ha tudná, vagy ha tudja — sajnos — gyenge ahhoz, hogy ennek a tekintet nélküli rámenős erőszakos politikának ellent tudjon állani. Ezek az emberek, akik ezt a klikket alkotják, már nem tudják mit tegyenek elvakult cezaromántájukban. Tulajdonképpen ilyen mérete minden embert megdöbbent, akik még valamit is bíztak ebben a szervezetben, amelyet egy olyan klikk tart kezében, amely még sok bajt, szegységet és megaláztatást fog hozni az erdélyi zsidóságra.

Ime az eset: A Központi Iroda levélpapírján (nem írjuk hogy az Iroda, mert ezt nem hihetjük el!) egyszerűen átírják az oradeai hitközséghez, hogy menjenek dintóra elé, mert Pollák Moset fel kell venni dajennek. Miért? Mertül fel a laikus előtt a kérdés. Miért éppen Pollák Moset és nem más?

Azért — így írja a levél — mert erre a tisztségre chazoke joga van, amiért megboldogult atyja Jesaja Pollák körülbelül tíz évvel ezelőtt elhalálozott és most már fia abban a korban van, hogy ezt a tisztséget elfogadhatja.

Az igazi ok pedig az, hogy Ullman Ábrahám, akinek notorius alakját már jól ismeri az erdélyi zsidó közvélemény, unokaöccsét így akarja becsempészni a hitközségi státuszba. Mert eddig csak vagy tíz családtagja él a hitközségből és ez nem elég neki. Pedig ő most is, bár többszörös milliomos, a mai rezsim által felemelt nyugdíjával és leredukált hitközségi bérleteivel 100.000 lei nyugdíjat élvez a hitközségből. Ez az Ullman, tett már „szolgálatokat“ a satumarei Freundéknak és ezért honorálja az „alelaók ur“ szolgálatait, hogy ilyen hajmeresztő kívánságokkal jön elő az oradeai hitközséghez.

Ezért tartott ülést a hitközség vezetősége. Elnökként Silbermann József. A felszólalók valamennyien ellene voltak a Központi Iroda átiratának. Ki kell emeljünk Reich József volt hitközségi elnök fulmináns beszédét, amelyben a leghatározottabban ki kel az ellen, hogy a chazoke jogot már dajen állásoknál is behozzák, és fölösleges kiadással súlyosbítsák a hitközség terheit. *Erélyesen visszautasította a hitközségekben állandóan csak viszályt szító, címisia intermareket provokáló és termelő, végül a felettes hatóságok előtt autoritás nélkül, csak egyéni érdekeket szolgáló Iroda beavatkozását oly ügyekben, a melyre nem illetékes. Ha az Iroda létezni akar, úgy tudnia kell, hogy csak is úgy maradhat fenn, ha a hitközségek eminens érdekeit képviseli és nem helyezkedik szembe a hitközségek akaratával. Napirendre térést javasol. Ily értelemben szólaltak fel a többiek is, kivéve az Ullman Ábrahám egyik fiát, aki a legnagyobb impertinenciával és sértő modorral bántotta meg a jótékonyaságáról általában közismert 70 esztendő, nagy tekintélynek örvendő Reich Józsefet. Ez az ő lónusuk, ez az ő formájuk, ez a legfőbb érvük. Erőszak, erőszak és az ismert durva és kvalifikálatlan tónus...*

Ha a családi érdek azi kívánja, akkor nem baj, ha még néhány százezer leiel terhelik meg a hitközség büdségét. Konverziót kérnek, mert nincs pénze a hitközségnek de naponta szeretnék az Ullman család ija-fiát elhelyezni.

De dicsértetére legyen mondva a mai vezetőség belátóbb tagjainak, csaknem egyhangúlag elhatározták, hogy az Iroda klikkjének eme átiratát nem respektálják, illetőleg nem mennek dintóra elé és nem is tárgyalnak arról, hogy Pollák Moset dajennek felvegyék.

Helyes is volt ez az álláspont, mert erre a lépésre, semmi szüksége nem volt az Iro-

Brach kassai főrabbi Careiba érkezett

Satumaren és Careiban még mindig forrongó a hangulat

Satumare. Lapunk más helyén kellőképpen méltatjuk ama szomorú eseményeket, amelyek az erdélyi zsidóság kebelében tovább dülnek. Ezen a helyen csak az eseményeket regisztráljuk, de beszélnek ezek önmagukért, anélkül, hogy külön méltatnánk a forrongás jelentőségét és demoralizáló hatását az egész zsidó közéletre.

Satumaren, lapunk cikkei óriási feltűnést keltettek. Sőt, amint érte ültünk, külön lenyomatot is készítettek és sok ezer példányban házról-házra eljuttatták mindenhol, ahol nem távoli „érdekes“ problémának tűnik elő az egész Teitelbaum-ügy hanem napi esemény, amely befolyásolja az egész satumarei zsidóság életét és napi eseményeit. Ott még az élet szeres része, a zsidó napi események, ott nem csupán a leszerelésről, vagy gazdasági élet ezernyi bajairól beszélnek, hanem mindenről, ami az életet át meg átfogja, a napi történéseket, amely homlokterében mindig Teitelbaum főrabbi áll. Ő minden zsidó esemény a Szamos partján levő nagy zsidó centrumban és mint hiu aktor, csak akkor érzi jól magát, ha folyton róla beszélnek, miatta vitakoznak és harcolnak derék zsidó jobbsorsra érdemes emberek.

Satmár forrong még mindig és nagy események előszele érezhető a zsidó uccákban. Nagy belső tűz emésztli az pitáni zsidóságot. Részben világnézetek harca ez, de másrészt mesterségesen szított ellentét, amelyet csak maximumra fokoz az az üzleti szellem, amely a főrabbi házából kiárad, amely mindenre kihat, kezdve a hitközségi tisztviselők nemfizetésétől, egészen a többi erdélyi hitközségekbe való erőteljes és jogtalan beavatkozásig. *Éhező dajennek, metszők és bnetörök panaszaiban hasitanak élesen be a zsidó szívokba és közben a főrabbi környezetéből a mi jobb sorsra érdemes ifjuságunk, bocheinek felizgatva, 70 éves agastyánokat és uccán járókellőket inzultálnak tetteleg, mivel azok nem akarják Teitelbaum Joel e hivatottságát tudomásul venni.*

Satumaren, farkasszemmel néz két zsidó tábor, adáz harci kedvvel és ahelyett, hogy dolgozna a maga anyagi sorsának jobbrafordításáért, ilyen kicsinyes párt harcokban fecsérel el minden energiáját.

Careiben (Nagykaroly) pedig dül tovább a harc, amelyet Satumaretről fűtenek. Hétfőn újabb esemény zavarta meg a látszólagos károlyi nyugalmat. Megérkezett Brach Lázár kassai főrabbi is, aki innen ment el, amikor elfoglalta a kassai főrabbi stánumot. Brach Lázár főrabbi szintén bele akar avatkozni a hitközségi harcokba és belszólast követel magának a főrabbi szék betöltése körüli harcokba. Érdekes és jellemző, hogy két onnan magasabb polcra eltávozott főrabbi avatkozik bele az utód és kérdésébe, okát és magyarázatát minden károlyi zsidó testvérünk megtudja adni. De ismeri azoknak nem rejtett rugóit Erdély minden beavatott ortodox zsidója. Állítólag azért jött, Brach főrabbi, hogy kiakarja engesztelni a „hajásokat“, akiket annak idején ő kergetett el a hitközség kereteiből. Viszont azt kívánja, hogy a főrabbi kérdés nyílt kérdés maradjon továbbra. Természetesen erre nincsen mód, a károlyi hívek szerint — mert hi-

dának, s jobban tennék az illetékesek, ha jobban vigyáznának az Iroda levélpapírjaira és pecsétjére és nem állana minden per excellence családi ügyben rendelkezésre. Akkor nem hozná ilyen helyzetbe egyetlen hitközség vezetőségét sem és nem degradálná le nullára az Iroda amugy is erősen megléptezett tekintélyét.

Csapjon az asztalra már egyszer Wézel főrabbi elnök és a többiek, akik még egy véleményen vannak vele és nyomják el erélyesen ezeket az erőket, amelyek minden tulajpásra, jogtalan lépésre, illegális erőszakra kaphatók.

Helyes volt Reich Józsefnek és a többieknek, — akik őt támogatták — állásfoglalása és folytassák tovább így, mert ha igazságos ügyet védenek, úgy mi is elismerjük és támogatjuk ezt mindenkoron.

szen a Horovitz Ábis megválasztása legális keretek között történt meg és így csak is a főrabbi választás kérdésének kikapcsolásával hajlandók tárgyalni. Amikor e sorok íródnak, újból ülésük egy rabbitanács Careiban. Ennek tagjai a satumarei főrabbi, a kassai főrabbi, és az oradeai ros-besdin, Zimmelbaum Pin-kász. Hogy mit fognak határozni azt nem lehet e percben tudni. Csak az bizonyos, hogy folyton forr a zsidó közélet, a rabbi ahelyett, hogy csillapíták a közhangulatot, folyton csak újabb tüzesóvával dobnak bele és nem hagyják nyugodni a zsidó közönséget. Pedig észrevehető volt már Satumaren épen úgy mint Careiban, Oradeán épen úgy mint mindenhol másutt Romániában, Szlovákiában, és Jugoszláviában hogy a zsidó nagy közönség nyugalma és békés munkát akar. Nem akarja, hogy az uccák, a naplajtó folyton csak rabbi veszekedéstől, hatásköri túllépéséért legyen hangos. *Szonoru napok ezek, méltóak a 2069 év előtti elpusztult Jeruzsálem emlékére gyászolt napok meleg, tikasztó szomorú hangulatához.*

Lapzártakor értesülünk, hogy a carei ort. hitközség ügyében összeült rabbitanács tagjai nem tudtak egyöntetű megállapodásra jutni. Sem a hitközség, sem a carei főrabbi nem fogadhatta el az előterjesztett javaslatokat, sőt a szembenálló pártok egyre izgalmasabbá vált atmoszférája folytán, amely még tellegessé is fajult, a rabbitanács szétoszlott. A kassai főrabbi pedig hazautazott.

II. Carol király kitüntette Neumann bécsi zsidó orvosprofesszort. Bécs. — A bécsi román követség a diplomácia részvétele mellett impozáns ünnepséget rendezett dr. prof. Heinrich Neumann bécsi zsidó orvostanár tiszteletére. Dr. Neumann professzor ugyanis röviddel ezelőtt jól sikerült operációt hajtott végre Titulescu külügyminiszteren, aki súlyos betegnek feküdt Bucurestiben. Neumann professzort annak idején II. Carol király is kihallgatáson fogadta, most pedig utasította a követséget, hogy köszönete és elismerése jeléül ünnepséget rendezzenek Neumann tanár tiszteletére. Ebből az alkalomból külön futár vitte Bécsbe a király magas kitüntetését, amelyet rendkívül ünnepélyes külsőségek között nyújtott át a professzornak — Professzor Neumann egyébként nemcsak az orvostudomány terén szerzett magának általános elismert nevet, hanem a zsidó közéletben is rendkívül tekintélynek örvendő.

— Zsidóság száma — Jugoszláviában. Az állami statisztikai évkönyv pontos adatokat tartalmaz a jugoszláv királyságban élő zsidók számáról is. Az 1931 március 31-én lefolytatott népszámlálás alkalmával összesen 68.405 zsidó lélek élt Jugoszláviában, amely a lakosság 0.49%-át tette ki. A zsidó lakosság az ország különböző vidékein a következőképpen oszlott meg: Szlovénia 820, Bosznia 10.043, Duna-menti: Bánát 18.518, ó Szerbia 586, Kroatia 19.575, Délszerbia 7.579, Északbosznia 1.160, Montenegró 610, Belgrad 8936. — A zágrábi egyetemen az 1933/34 tanév alatt összesen 360 zsidó hallgató volt feliratkozva 5078 egyetemi hallgató között.

HETI GLOSSZÁK

Zsidó pénz az antiszemitaizmus szolgálatában

Nem tagadjuk: furcsa nép a zsidó. A világ országutain, hol itt, hol ott, mindég vándorolnak. Elkergetett szerencsétlen zsidók. Nem is olyan régen az orosz steppéken vándoroltak, napjainkban Németország utain vonulnak végig agyonkergetett testvéreink. Most jön a megrendítő hír Törökországból, hogy zsidók ezrei járják a haláltáncot — a Dardanellák körül.

Tisobeáv komor hangulata üli meg a zsidó nép lelkét — nemcsak ma, hanem évezredek óta. Keserves sors a miénk és végtelenül tragikus.

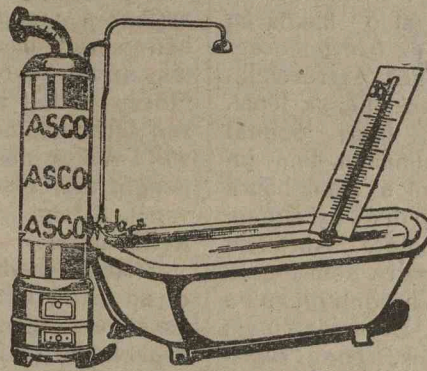
De ez még nem a fenéig űritett ürmopohár. Mert amikor összeszorul szívünk tragikus sorsunkon, akkor kétszeresen fáj az a tragikus megállapítás, amelyet legutóbb lamandi belügyi államtitkár tett, a zsidókkal kapcsolatban, lamandi azt állította egy beszédében, hogy a romániai hangos antiszemitaizmus szoros kapcsolataik vannak a gazdag zsidókkal. Hisszük ezt a belügyi államtitkárnak. Elhisszük, mert sajnos nem az első eset, amikor ezt a vádat hangoztatják a zsidó pénzmágnások és iparbárok felé. Elhangzott ez a vád mindenütt, ahol antiszemita elemek ágálnak a zsidó tömegek ellen. A zsidó pénzarisztokrácia, még a történelmi idők messzi távolában is ezt cselekedte, amely szöges ellentétben van a zsidó tömegek akaratával. Ők nem érzik saját testükön a galut minden nyomorát, az elnyomást, a megaláztatást, a keserves kenyérrért való küzdelmet. Ezek a felkerült zsidók azt hiszik, hogy amiért pénzükért hajloganak előtük és habzsolhatják az életet és minden ajándékát megszereshetik maguknak, azért ők már megtagadhatják a nagy közös seggel minden kapcsolatukat. Ezek azok, akik Berlinben támogatták a horogkereszt uralomra jutását, míg végül az uralomra került náciizmus, őket is fejbeköltöztette. Ahogy tette ezt a cárizmus, az ő pénzes zsidóival, ahogy a világ minden részén keserves leckét adtak már ebből a szélsőségek, mindazoknak, akik a maguk kapitalista és csak önmagukat néző érdekeikért, elarúlták a zsidó milliókat.

Nem tudjuk e percben, hogy kiket gondol lamandi alminiszter. Bizonyára tudja kik azok

Szabad

„ASKO“

gyorsmelegítő
fürdőkálya

Ára Lei 2850

5 perc alatt meleg
zuhany

15 perc alatt me-
leg fürdő

50%-os tüzelőanyag
megtakarítás

Kapható minden jobb vas-
kereskedésben.

és mennyit adtak arra a célra, amely a zsidók kiirtását, elűzését tűzte ki célul. Ők adják a számlátlan milliókat, mert azt hiszik, hogy ezzel megállítják a sors-kerekét, amely épen úgy eltapossa őt, ha eljön annak ideje, amint teszik ezt a névtelen ezrekkel. Nem tudjuk névszerint, kik ezek a zsidó árulók, akik palotákban laknak és a legfelsőbb tizezerhez tartoznak. De a nagy csalódásuk nekik is meglesz. Mert nem lehet büntetlenül elárulni a zsidóságot. Mert ez épen olyan árulás, mint ha más nép fia hazáját árulná el. A mi egyetlen fegyverünk, amely sokszor bizony nagyon is berozsdásodott — épen az összetartás. Egyik oldalán a nincstelenség összetartása gyengíti frontunkat. De ez bizonyos szempontból érthető. De semmivel sem menthető a zsidó pénzarisztokrácia árulása, akik a szélsőséges antiszemitaizmust táplálják itt Romániában és mindenfelé, ahol arra módjuk adódik.

Elkeseri ő, megalázó árulás ez és mi nem tehetünk egyebet, mint csatlakozunk az almi niszter megvédelméhez. Mert mit is mondjon az a kormány, amely minden erejével letörni igyekszik az ilyen felforgató elemeket, amikor azt észleli, hogy a mozgalom pénz-támogatói épen a zsidók köréből kerülnek ki. Pedig ezek nem zsidók, még ha belőlünk is származnak, ezek a zsidóság legnagyobb ellenségei, árulói és szegénybehozói, még ha aranyhegyek tetején trónolnak is. Ezek azok, akik zsidó ügyre esetleg rongyos ezreket adnak — de a zsidóság esküdt ellenségeinek milliókat.

Minden megvetésünk az övék — a zsidóság eme igazi árulói!

Magyarország, vagy csak a pesti hitközség bánja...?

Az egyik pesti zsidó lap legutóbbi számának első oldaláról egy szakállas, diszmagyaros, kardos, forgós és ezüstpitykés ur mered ránk, hősi pózban, keményen. Velnéd, hogy ez a nemes szíltya ősök galériájából lépett ki, a cinterem faláról, velnéd, hogy vercekei ősökre nézhet vissza, — olyan öntudatos, olyan mokány és karakán, hogy az embernek a régi táblsbírák jutnak az eszébe, vagy esetleg Botond, aki egymaga ment egy buzogánnyal egy várkapu ellen! A mai elpuhult világban jóleső látvány egy ilyen régi magyar nagyúr, egy ilyen oligarcha, egy ilyen Csákmáté, akinek szemei vilámokat szórnak és aki úgy tartja a kardot, mintha hozzánőtt volna.

Ki ez a rátarti oligarcha, a zsidó lap címloldalán?

Lapozunk csak az újságban. A második oldalon megtudjuk, hogy sem nem Botond, sem nem Szemere Miklós.

Sőt!

A zsidó lap cikke a következő klasszikus mondatokban leplezi le a diszmagyar emberit:

„A társadalom és a különböző felekezetek testvéri összeforoltsága a magyar zsidóságban is sok, különösen szép emberpéldányt hozott létre. Ezek közé az emberpéldányok közé tartozik óbudai Freudiger Ábrahám, a hagyomány, hű szigorúan vallásos zsidó és egyben I. Ferenc József nemese, aki diszmagyarjában, szép szakállas fejével szinte vizionáriusan hasonlít azokra a régi képekre, amelyek Bánk bánt ábrázolják.“

Paál Jób eredeti riportja:

Düledező öreg házak között, ahonnan újakra indultak a Königswarderok...

Talán tíz percnyire Marienbadtól, zöld erdővel borított hegyek oldalán áll büszkén a Metternich hercegek palotája. Nyár idején ide jön el pihenni Hispánia elűdözött királya, XIII. Alfonzó. A múlt század legnagyobb diplomatája, Metternich kancellár restauráltatta a kastélyt. Muzéumban őrzik legnagyobb ellenfelének, a korzikainak sok-sok ereklyéjét. Üveg alatt pihennek Napoleon botja, porcellánszervize, amit Szent Ilona szigetén használt. A Metternich hercegek címere köszönti az érkezőt a palota büszke homlokzatáról. De ez az ősrégi Metternich címer ott ékeskedik a kicsiny Königswarderi zsinagógában is. Abban a templomban, amelynek csak multja van, de már nincsenek hívói...

Marienbad, 1934 július.

(Copyright by „Népünk“ and Jób Paál.
Utánozás tilos.)

Marienbad közepén fel kell ülni a Kog kényelmes, szellős autocarjaira és tíz perc alatt Königswardon vagyunk.

Talán kétezer lakosa van a városkának, ahol Metternich herceg özvegyénél, — a hercegnő születésére nézve spanyol infánsnő — tölti el száműzetése óta a nyári hónapokat Alfonzó, az egykori spanyol király.

A város főterén öreg házak támaszkodnak egymáshoz.

Egykoron innen irányították messziországi kereskedelmét a Königswarderi zsidók. Emléküket öreg sírfeliratok hirdetik a hegyoldalba épült temetőben. Szekereik Gácsor

szágba, a bajorok és szászok földjére, Prágába, Bécsbe és Pestre hordták a szöveget.

Nem maradt meg közülök hírmondónak: csak négy család...

És egy zsinagóga, amely a maga kinccseivel egyedül áll az egész világon.

Egy öreg ember, mintha a próféták idejéből maradt volna meg emlékül a földön, őrzí a legendákat és a történeteket. Amikor beszél, reszkető kezeivel meglörli néha régi-módi ókulárját. Csodás történeteket tud elmondani: egy öreg oltár, emihez hasonló nincsen sehol zsidó templomokban, düledező házak a kétszázéves zsinagóga mellett, mohval belepeit porladó sírhantok, szertefoszló irások, pergamentbe kötve igazolják a helvénkilenc esztendő Lőwy Vilmos megható regét...

Négy zsidó család egy régi hitközségben

Négy zsidó család él Königswardon.

Lőwy Vilmos az elnök. Isten segédelmével jövőre lesz nyolcvan esztendő. Rajta kívül: Pfefferkorn Náthán, Finger Alajos és Neumann Benjámín családjai. Azután a rabbi, Zipser Márknak hívják, eperjesi. Frankfurtban végzett. Ébren töltött álmatlan éjszakáknak, öreg könyvekben gyökeredző mély tudása ég a szemében.

Königswardhoz tartoznak még: Sandau, Schüttüher és Milligau. A négy faluban együttvéve tizenhat zsidó lakik. És ide tartozik még Amensgrün is, de itt már nincsen élő zsidó... Csak egy öreg, igen öreg zsidó temető...

A tizenhat zsidó két korona híján háromszáz cseh korona kultuszadót fizet egy hónapra. A legmagasabb kvóta huszonöt korona, a legkisebb tíz. Kevés pénz kell a te-

meték karbantartására. Ebből tartják rendben a sírokat abban a városkában is, ahol csak halott zsidók vannak.

A rabbi fizetésére külön alap nyújt jövedelmét. Az az alapítvány, amelyet I. Ferenc József ajándékozott 1870-ben a Königswarderoknak.

A császár kegyes volt Königsward zsidóhoz.

... Königswardban született Schraft Katalin, a Burgteater nagy művésznője... Szülei egyszerű parasztemberek voltak és sokat köszönhetnek a zsidóknak...

A régi monarchia legrégebb hitközsége

— A Königswardi hitközség — meséli Zipser Miksa rabbi — legrégebb hitközsége a régi monarchiának. Azt tartja a hagyomány, hogy pár évvel öregebb, mint a prágai. Zsinagógánk viszont mai állapotában néhány évvel a prágai alneu zsinagóga után épült. Pontosan 1270-ben. Irások vannak róla, hogy 1418-ban a Königswardi hitközségnek 180 család volt a tagja. Valamennyi tekintélyes, patricius, nagyvagyonu kereskedő. Főként posztóval kalmárkodtak. Szekereik messze földre jártak. A Königswardi zsidókat sohasem üldözte senki, külön pátenstük volt a császártól. Ők adtak menedéket az égeri üldözött zsidóknak is. A harmincéves háború után a Metternich hercegek voltak a partónusaink, címerük két helyen is ott van a zsinagógában.

— A hanyatlás korszaka a vasút feltalálásával kezdődött meg. A fuvarozás lejárt... A Königswardi hitközség züllése elkezdődött. A gazdag zsidók lassan elköltöztek innen. Nem maradt meg más, mint a régi zsinagóga, a temetőnkben a sok-sok évszázados sírkő és

Hát ez egy kicsit sok. Ne tessék rossznéven venni, de ez mégis sok! Óbudai Freudiger Ábrahám, az orthodox zsidó hitközség elnöke és Bánk bán... Ez az izléstelenségnek olyan magas foka, amelynek észrevételéhez nem kell feltétlenül antiszemitának lenni. Meg vagyunk róla győződve, hogy óbudai Freudiger Ábrahámnak még álmában sem jutott eddig eszébe, hogy ő pont a Bánk bánra fog hasonlítani. Ha még elfogadnák azt a megállapítást, hogy óbudai Freudiger Ábrahám Bánk bánra hasonlít, semmiesetre sem fogadjuk el azt, hogy Bánk bán hasonlított volna óbudai Freudiger Ábrahámmal. És honnan tudja a mi kitűnő zsidó lapírsunk, hogy Bánk bán milyen volt? Fénykép van róla? Vagy talán rajz? Ha esetleg lenne a lap tulajdonában egy régi kép, amelyet Bánk bánról csináltak, adja át a Múzeumnak, amelynek igen nagy szolgálatot tennének, mert eddig még nem bukkant fel sehol egy Bánk bán kép sem. Nincsen. Ami nincs, arra még óbudai Freudiger Ábrahám sem hasonlíthat, még ha százszor hitközségi elnök, akkor sem.

Hogy tettekben is Bánk bánra hasonlít-e óbudai Freudiger Ábrahám, azt nem tudjuk. Egyben biztosan hasonlítanak. Bánk bán sem adott eddig egy vasat sem zsidó célokra és óbudai Freudiger Ábrahám sem. Tessék elhinni, egy vasat sem. Holott illet volna, hogy áldozzon zsidó célokra. Ő nem áldozott, ő mint elnök, köszönettel nyugtázta az adományokat.

Az orthodox zsidó hitközség derék urai azt remélték, hogy óbudai Freudiger Bánk bán, most a jubileuma alkalmából, hatalmas összeget fog adni jótékony célra. Vártak, vártak, de annyira el volt foglalva a diszmagyarral és a forgóval, hogy elfeledkezett az adományozásról. Egy ezüstpilykét sem adott a dolmányáról. Erre a hitközség urai nagyot és merészet gondoltak, száz szegény zsidót vendégeltek meg a banketten. Azt hitték, hogy az orthodox Bánk bán fogja kifizetni a szegény zsidók cechjét. Elhangzottak a szónoklatok, a tósztok, Bánk bán válaszatott és a végén, hiába lesték az urak a nemes gesztust, — Freudiger bán nem fizette ki a szegény emberek vacsoráját. Ellenben hozzájárult ahhoz, hogy — a hitközség kifizesse. Ehez, mint elnök járult hozzá. A nagy ünnepeltetés az elnök urnak egy fillérjébe sem került. Hogy Bánk bán mit tett volna ilyen esetben, azt nem tudjuk. De annyi bizonyos, hogy

szebben viselkedett volna, mint Freudiger bán. Pedig régebben sokkal adakozóbb volt. Mert amikor a meggyilkolt Sinkó József rendőr hátramaradt családtagjai számára indult gyűjtés, az adakozók közt szerepelt a Freudiger Mózes és fiai cég is — egy pengő és nyolcvan fillér adománnyal. De akkor más világ volt! Akkor még tehet'e Freudiger bán. Két pengőt már akkor sem adhatott, de egy nyolcvanát, azt igen, ennyit még nem bán a bán. Kettőt igen.

Nem tehetünk róla, szívesebben veszünk olyan zsidó közéleti férfit, aki zsakettben jár és ad a szegényeknek, mint egy olyan hitközségi elnököt, aki diszmagyarban jár és nem ad.

Az őrmester recseg

Nem tudunk belenyugodni. Hiába kulturember átalában nem nyugodhat abba bele, hogy Hitler és a német nemzet — egyek. Pedig így kell vegyük. Aki hallotta Hitler legutóbbi beszédét, megdöbbenet észlelheti, hogy ez a Hitler: egy közönséges zupás őrmester. Nincsen benne egy körömfeketényi koncepció sem. Nincs benne átfogó képesség, államférfiúi koncepció, valami nagystilűség és valami megfoghatatlan fludium, ami őt Führerré predesztinálná. Egy őrmester. Egy továbbszolgáló őrmester — anélkül, hogy ezt a tisztos katonai szeptát a legcsekélyebb mértékben is sérteni akarnók. Csak valahogy egy ilyen továbbszolgáló őrmestertől nem várja senki, hogy egy 60 millós népet vezetni tudjon, a mai súlyos viszonyok között.

Aki ismeri a kaszárnyából az őrmesterek lényegét és pszichológiáját, hogy tudnak azok káromkodni, recsegní és mennyire kitudják élni uralmi vágyukat egy század keretei között, s aki összeveti Hitlert, ezek képességeivel, az elismeri, hogy egy ragyogó őrmester. Minta-őrmester. Olyan organizátor, olyan rendet tud tartani recsegő hangjával, hogy az bámulatos. Igen, ha egy kaszárnyában volna. De ő kancellár. Egy óriási birodalom, egy nagy nép — őrmestere. Rendben volna, hogy az őrmester — az őrmester. De, hogy a német nép, hogyan tűri ezt az üresfejlőséget, ezt soha senki sem fogja tudni plauzibilisen megmagyarázni. Egy retlenő nagy kaszárnya, ahol a tábornagyfól kezdve a legkisebb kuliig is — egy őrmesterdirigál. Ez a mai Németország. Vajjon mikor lesz már a nagy felébredés? Bizonyos hogy rövidesen meg lesz. És akkor az őrmester maga is belátja majd, hogy rej-

télyes történelmi erőik dinamikája dobta őt a vezéri polcra — holott nem egyéb, mint egy egyszerű erőshangu zupásőrmester.

A Dardanelláknál — győztek ismét a törökök.

Akik visszaemlékeznek a világháború harcaira, azoknak élénk emlékezetébe vannak, a dardanellai harcok. Az egyesült angol francia, olasz flotta ostromolta hónapokig ezt a keskeny tengerszorosot, amely ha elesik, a háború egészen új fordulatot vesz, mert az entente hajóhad telmegetett volna Odesszáig és letörte volna a központi hatalmak egyik láncszemét, a törököket. De a törökök vitézül harcoltak, az áttörés nem sikerült. Most, dacára hogy nyugalom van a Dardanellák körül és nem dörmögnek a nagykaliberű hajóágyuk, az ottani török hatóságok mégis harcot kezdtek. Ha nem az angol — francia hajóhad ellen, amely nem jelent meg a láthatáron, akkor — a zsidó lakosság ellen. Borzalmas hírek jönnek erről a földterületről. Sokezer nyi zsidó családot minden ok nélkül elkergettek onnan. El kellett adják potom pénzen összes vagyonukat, marhakupékba gyömöszölték őket, ezernyi férfit, asszonyt és gyereket és elndították őket a nagyvilágba, hogy keresenek maguknak más lakhelyet.

Miért? Nem voltak talán jó török állampolgérok? Hiszen a nagy háború idején, ezen a pozízon is kitarítottak és soha semmit sem lehetett hallani róluk? Hát miért most, miért kell elüldözni a törököknek Ábrahámól származó mostohatestvérét? Miért van Lüleburgasz, Tialouis vasutállomása teli menekültekkel? Miért kellett a kimerültségtől elpusztulni már az uton számos asszonyoknak és gyermekeknek? Micsoda bestiális játék ez megint ezernyi zsidó emberélettel. Hát már ott is, Kemál pasa „modern” országában is pogromok kezdődtek? Jó, jó, olvassuk azt is, hogy a török miniszterelnök kijelentette, hogy Ankarában nem tudtak a dologról. Ismerjük már ezt a régi időkből, a régi recipe szerint. Ami a zsidókkal történik, arról mindig későn vesz tudomást a központi kormányzat. Azt is mondotta, hogy visszatérhetnek. Igen most már visszamehetnek, amikor nincs házuk és nincs üzletük, nincs kenyérük, csak a vándorbot van még kezükben. Az örök zsidó vándorbot, amely tragikusan mutat arra hogy a törökök újból „győztek” a Dardanelláknál. Ezuttal néhány ezer szerencsétlen zsidó családot győztek le. Csunya egy győzelem és nagyon — nagyon fájdalmas.

emlékeink, amiknek tudója a hetvenkilenc éves Löwy Villi...

Ahonnán utra keltek a Königswarterek...

Kicsiny szobában találom meg Löwy Villit. Reszkető kezű, patriárka koru aggastyán, a legrégebb hitközség elnöke. Selyem sapka van a fején, az arannyal himzett „sabszedkli” ott függ a fogason. Előtte a Talmud; pár perccel ezelőtt ment el innen a falu plébánosa, akit Löwy Villi bácsi vezet be a szentírás likáiba...

Földbirtokos. Szántóföldjét, erdei vannak. Egykoron a Metternichék birtokaiból is jókora darabot bérelt. Most már a maga földjeit is bérbe adja. Már öreg, nem bírja a munkát. Feleségén kívül családja nincs. Fiúval nem áldotta meg sohasem az Ég, volt egy szivé hez nőtt unokaöccse: Edgar Löwy, emléktáblája a zsinagóga falán van. A koporsója Svilcinac mellett, Szerbiában... Egy lövészárkok oldalán. Königswart négy zsidója közül az egyik életét adta a hazáért...

A falakon kopott arany keretben régi képek. És öreg fotográfiák megfakult családi albumokban...

Az ájtó fölött olajfestmény. Stuttgartot ábrázolta. Egykoron Napoleoné volt. Miként került a Metternichék kastélyába, nem tudja az öreg. Ő a hercegtől kapta prezentbe. Épen úgy, mint azt az olasz festményt, amely Mózeset ábrázolja. A Szinai-hegyen, amikor átveszi a kőbe vésett parancsolatot. A kicsiny szoba sarkában páncélszekrény áll. Telistele ezüst és arany jószággal... Tóradis ek... A község vagyona... És bársony tokban itt pihen a Ferencz József — rend is, amivel Löwy Villit kitüntette az öreg császár...

Düledező kopott ház teteje bámul be a

nyitva hagyott ablakon.

— Innen indultak el ufjukra a Königswarterek... — mondja az elnök ur. — Valamikor Nessler-nek hívták őket. Kereskedők voltak. Egy este elterjedt a hír a faluban, hogy megérkeztek a „fogdmegek.” Kellott a katona. Háború volt. Vér folyt mindenfelé. És az öreg Nessler két fia, a Jónás, meg a Hercz, éjszakán idején megszöktek. Gyalogszerrel mentek Magyarországra, ahol vagyonuk alapját szorgalmas munkával megalapozták. Nemességet kaptak és bárói rangra emelték őket. De nem feledkeztek meg a hitközségről, fejedelmi ajándékaik megvannak még ma is...

A nyolcvan éves aggastyán Amerikába készül.

A beszélgetésünk egyszerre drámai fordulatot vesz.

A község sorsára kerül a beszéd.

Reszkető hangon, könnyes szemekkel mondja a nyolcvan esztendő aggastyán.

— A Mindenható, aki szövetségre lépett népünkkel, az én életemnek különös rendeltetést adott. Szomorú szívvel látom, hogy körülöttünk züllik a zsidóság. Hiszen egyedül Csehországban negyven zsinagóga vesztette el régi rendeltetését. Van olyan, amelyikből magazin lett, van olyan, ahova ma teheneket kötnek a jászol elé. A Königswarti község nem pusztulhat el...

— Ma már alig tudjuk összehozni a minjenti.

— Ünnepeken, amikor hóban, fagyban, esőben ájjonnek a sandaiak, schüttü beriek, milligauiak, akiknek két órát kell megtenniük gyalog, tudunk csak imádkozni a nyományaink szerint. Ez így nem maradhat. Én elmentem Prágában a közjegyzőhöz és százezer koronát tettem le egy alapítvány

céljaira. Azt akarom, hogy: lélesüljön egy alap, amely elegendő arra, hogy kamatjaiból menházat építsünk olyan hatvan évnél öregebb zsidók számára, akik önhibájukon mentek tőnkre, vagy vesztették el állásukat. Ne legyen semmi más dolguk, csak mindennap imádkozni... Ugy számítok:ők lesznek nyolcan, a pap a kilencedik és egyetlen egy zsidó csak mindig lesz Königswarten...

— Levelet irtam Massarik Tamásnak, akihez régi, meleg barátság fűz. Megkértem rá: engedje meg, hogy ez az alap a „Massarik alap” nevet viselje. Az engedélyt az elnök ur adományával együtt megkaptam. De még mindig hiányzik a tőkéből. És elhatároztam, hogy elmegyek Amerikába, megkérem az ottani zsidókat: ne engedjenek elveszni egy öreg hitközséget. Már öreg vagyok. A kezeim reszketnek, de hiszem, hogy a Mindenható élte addig, amíg ezt a küldetésem elvégezem...

... És egy híján nyolcvan esztendővel a vállán, emlékezőseivel teli ősz fejében, csillogó áhitatos szemekkel tengerentúli utra készül Löwy Villy, a hétszáz esztendő köngswarti hitközség utolsó rasekolja...

Segítse hozzá az Isten, hogy terve valóra váljék...

... Ez volt a negyedik legendája a csodálatos Égerland égbenyuló titokzatos hegyeknek...

És most következik az ötödik: a legcsodálatosabb, arról a szentséges oltárról, amelyet tizenégy jezsuita páter ajándékozott a Königswarti zsinagógának és amely ott áll most is, hogy időtlen végéig az időnek hirdesse a jószágát azoknak, akik a hegyoldalba épített kicsiny temetőben várják a harsonák és kürtök megszólalását...

HIREK

"Népünk" cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Aw 8, július 20.

Szombat: Aw 9, július 21.

Heti szidra: כריים

Heti háftóra: חזון ישע'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.00

gyertyagyújtás 8.05

Istentisztelet kezdete 8.10

Szombat befejezése 9.10

Vasárnap: אשעה באב Aw 9 bõjt.

"Az illegális bevándorlás"

— Palesztinai levél —

A zsidóság mai hatalmas belső átalakulásának főteigelye Palesztina. Felfedezték és befültött. Most prosperál. Sajnos csak gazdaságilag. A politikai atmoszféra Palesztinában feszült és nyomott. A mai cionizmus elveszítette szemé elől a meg nem oldott zsidó kérdést" és megelégszik egynéhány zsidó proletár sorsának biztosításával. Cion szent gondolata pártpolitikai célok áldozata lett.

A zsidó-arab ellentét itt nem játszik döntő szerepet. Az angol kétszínű politika mesterséges ellentéteket teremt, nemcsak zsidó és arab között, de zsidó és zsidó között is, hogy uralmát biztosítsa. Van oly ügyes és a dolgokat, úgy vezet, hogy Palesztinában "égető" szükség legyen rá.

Különösen sajnálatos állapotok vannak a zsidó bevándorlás tekintetében. Hatalmas felhalmozott holt tőke hever az országban, a munkaalkalom óriási, munkás, iparos — ember kell — és az országba alig juthat be valaki. Egymillió lélek gyors elhelyezése Palesztinában ma már nem ábránd és eldönthető az egész zsidókérdést, de erre még gondolni sem lehet, a hatalmon levők érdeke mást kíván.

A mesterségesen letört bevándorlással szemben az utóbbi időben hatalmasan fellendült az illegális bevándorlás.

A vágó és odaadás vezeti ezen ismeretlen hőseinket az ígéret szent földjére s vagyontukat és életüket feláldozva, minden elképzelhető úton és módon, csak egy célra törekszenek: "Hazaférni". Soknak sikerül, sok esetben hatalmas tragédiák származnak belőle.

Az illegális bevándorlás mai főfészke: Port Said és Beyruth. Tengeren legtöbnyire halász, vagy tehervitorlással 1—2 nap alatt érik el Palesztinát, ahol ismeretlen partokon kötnek ki. Partratevésük után csak Isten segíthet nekik. A mai hivatalos cionizmus nem tartja magához méltónak, hogy Izráel e fiaival törődjön. Hihetetlen energia, a föld iránti örök szeretet és szent romantika hajtja előre e testvéreinket.

Sok "illegális" a palesztinai rendőrség karmaiba kerül és könyörtelenül ki lesz toloncolva otthonából. És ezért nemcsak Palesztina prosperál ma már, hanem Kantarában is lüktet az élet. Kantara a palesztina—egyiptomi vasút utlevél és vámvizsgáló helye, a szuezi csatornánál, Egyiptomban. Ide toloncolják az illegálisokat. Arról, hogy az egyiptomi hatóság külön hivatalt volt kénytelen felállítani az odatoncolt illegálisok ügyeinek rendezésére, nem igen szól a cionizmus mai politikája.

Szomorú látvány egy ilyen transzport. Fiatal munkáskezek, napbarnított, életerős arcok, sok leány, nők és gyermekek, sőt aggastyánok is akik csak meghalni mentek Erebe... mind zsidók, de idegen országokban kénytelenek tovább bolyongani, habár "házjukban" munkás kezükre és zsidó szívükre égető szükség van.

És nincsen fórum, amely ez ellen valamit szólna, valamit tenne. Mit ér az a sok öndicséret, amellyel elhalmozzuk egymást, ha "uralmunk" tizenötödik évében népünk legjavát országunkból idegenek kitoloncolják? De rajtunk mulik, hogy végül odakiáltsuk: elég volt a megalázásból! Jöjjenek végre új emberek, akik méltók Izráel szent ügyének vezetésére. Ideje, hogy valami törvényen, hogy az emberiség feleszméljen és ne

türje állítólagos kulturálmok ily embertelen eljárását, hogy együttesen tiltakozzék az ily barbár erőszak ellen és tegye lehetővé a zsidó tömegek letelepülését a békeszerződésekben ünnepélyesen megígért új őshonunkban, Erec Izráelben.

Dr MAX LÖBL, Bratislava.

— »Anglia növekedésében a zsidóknak is nagy részük van« — írja az angol fasiszta sajtó. London. — Az "Evening News", Lord Rothermere széles körökben elterjedt iapja, amely Mosley fasiszta mozgalmát is támogatja, egyik legutóbbi számában foglalkozik az angol zsidóságnak az angol néphez való viszonyával. Érdemes a lap néhány megállapítását figyelembe venni: "Sok külföldi — írja a lap — csodálkozik azon, hogy a zsidók milyen jelentős szerepet töltenek be Anglia állami életében, míg más államokban üldözik őket és pogromot vezetnek ellenük. Mi azonban nem tesszük ezt, mert a zsidók Angliának loyális és tiszteletreméltó polgárai. Mialatt más országokban a zsidókat alacsony szintre kényszerítették, addig itt nálunk gazdag talajra találtak és tehetségüket szabadon kifejleszthették. Anglia növekedésében a zsidóknak is nagy részük van. Az antiszemitizmus az angol nép lelkétől mindig távol állott. Európa történetében könyű, de örült játék volt, hogy e tévedésekért és katasztrófákért mindig a zsidókat tették felelősé. Az angol nép barátságosabb és beállóbb volt és magatartásának meg is lett a gyümölcse." A lap a következőkben felsorolja a 19. század nagy zsidó egyéniségeit, köztük Rothschilddot, Montefiora-t és Disraelit, "az újjászületett konzervatív párt megalakítóját," az ausztráliai hadsereg főparancsnokát, Sir John Manasch tábornokot és cikkét a következő szavakkal fejezi be: "Az mondják azok az államok, ahol zsidók vannak, megérdemelték sorsukat. Anglia és a zsidóság azonban egymás számára mindig rendkívül értékesek voltak."

— Náci-terror Dániában. Kopenhága. — Az utóbbi időben Dániában is lábra kapott a horogkeresztes terjeszkedés. Napirenden vannak, hogy a zsidó üzletek kirakatüvegeit beverik, a zsinagógák, a parlament, a szabadkőműves páholy falaira nehezen eltávolítható vörös festékekkel horogkeresztes festenek — ismeretlen tettesek. A "Politiken" nagynevű dán napilap szerkesztőségének ablakait a horogkeresztesek betörték, mert szerintük "zsidóbarát" politikát folytat. A szerkesztőség több ízben fenyegető leveleket kapott. A rendőrség erélyes lépésekre határozta el magát a nemzetiszocialista terrorlegényekkel szemben. Megszállta otthonukat és 16 fiataljembert őrizetbe vett. Rövidesen valamennyien bíróság elé kerülnek.

— Antiszemitizmus a bécsi gyermek-kórházban. Bécs. Röviddel ezelőtt vált ismeretessé, hogy dr. Knöpfelmacher, a bécsi városi gyermekkorház vezetője visszalép hivatalától. Hivatalosan úgy állították be a dolgot, mintha Knöpfelmacher, aki már kiváló gyermekorvos generációkat nevelt fel, előrehaladott életkora miatt vonul vissza. Megbízható értesülések azonban arról tudnak, hogy a profeszor visszavonulásának egészen más okai vannak. Az utóbbi időben ugyanis a városi gyermekkorházban antiszemita tendencia ütötte fel fejét és ez késztette a kiváló gyermekorvost a távozásra. A mellé beosztott zsidó orvosokat ugyanis kizárólag származásuk miatt "árja" orvosokkal váltották fel. Többek között pedig egy olyan keresztény orvost osztottak be mellé, aki még sohasem dolgozott gyermekkorházban. Knöpfelmacherben ez érlette meg a gondolatot a távozásra mert nem vállalta tovább a felelősséget egy olyan korházban, ahol a legjobb szakembereket származásuk miatt eltávolítják és helyüket gyengébb praxissal rendelkező "árjakkal" töltik be.

— Einstein leánya meghalt. Néhány nappal ezelőtt meghalt Párisban Einstein professzor fiatalabbik leánya Ilse, aki egy Kaiser nevű felesége volt. Együtt menekültek el annak idején Hitler-országból és most Párisban érte utól a halál. Gyógyíthatatlan betegségben szenvedett.

— Egy aktív tábornok lett a turini zsidó hitközség elnöke. Turin. A Zsidó Távirati Ügynökség jelenti, hogy a turini Garnizon parancsnokát, Guido Liuzzi tábornokot kinevezték a turini zsidó hitközség elnökévé. Guido Liuzzi egyike Olaszország legjelentékenyebb tábornokának. A világháború alatt az olasz hadsereg főintendánsa volt. A fasiszta párban is jelentékeny szerepet töltött be a turini hitközség új elnöke. — A zsidó tábornok kinevezését a turini hitközség élére nem előzték meg örömteljes események. A hitközség vezetősége nem önként távozott el ugyanis posztjáról. Megirtuk annakidején, hogy Turinban egy antifasiszta szervezkedést leplezték le, amelynek résztvevői és vezetői főként zsidó fiatalok voltak. Ennek a lefolytatásnak volt a következménye a turini hitközségi vezetőség távozása is. Guido Liuzzi tábornoknak, mint aktív katonatisztnak kinevezése tehát nyilvánvalóan megrendszabályozó jelleggel bír. Remélik azonban, hogy ennek csak átmeneti jelentősége van és rövidesen újra visszakapja a turini zsidóság teljes politikai és hitéleti szabadságát.

Hoffmann

orth. kóser vendéglője Borsecen

több orth. rabbi hechserjével

Olcsó és dietikus konyha

Kérjük mindenütt az

"ALBA-IULIA"

antiszeptikus pipere szappant

Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű

"URSUS" szappant

Gyártja:

Breckner János r.-i.

Alba-Iulia

E menorák
Z gyertyatartók,
U serlegek,
S evőeszközök,
T templomi kegy-
szerek,
bármily művészi kivitelben leg-
olcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

"Tacamul"

ezüstáru gyárban

CLUJ, Strada Gen. Neculcea No. 6.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb
találkozóhelye Bucurestiben

KATZ orth. כשר restaurant
BUCURESTI, Str. Carol 36. I. em.

Ha Bucurestibe érkezik szálljon meg a

Hotel Imperial-ban

Calea Victoriei 49.

A királyi palota szomszédságában.
Ujjonnan átalakítva. — Olcsó árrakkal.

Véres éjszakák kísérték a Harmadik Birodalom bomlásának útját

Számos zsidót agyonlőttek
Németországban

A felsősziléziai Hirschbergből jelentik: Amidőn Hitler nevezetes rendelkezésére felosztatták az SA. rohamcsapatokat, a kirendelt SS. csapatok ide érkeztek, hogy végrehajtsák a rendeletet. Noha zsidók nem igen voltak a barnainges rohamcsapatokban, az SS. katonák minden indok nélkül összefogdoszták 25 zsidói éjszakának idején és a kaszárnyákba szállították őket, ahol valamennyit rettenetesen elkínnozták. Négyet közülük, névszerint Fürster ügyvédet Charry kereskedőt, dr. Zweig orvost és feleségét Hirschbergből két kilométerre szállították és agyonlőtték. Az SS. katonák a gyilkosságot azzal indokolták, hogy az áldozatok megakarták szökni őrizetük alól. A hirschbergi zsidóság között páni rémület és gyász uralkodik. De a keresztény lakosság között is nagy a felháborodás a teljesen ártatlan emberek legyilkolása miatt. A kivégzett négy zsidó áldozat nagy népszerűségnek és szeretetnek örvendett a helységben és semmi közük nem volt soha a politikához. — Agnetendorfban egy zsidó villatulajdonost ugyancsak elraboltak ismeretlen tettesek. Hírek szerint vele is ugyanugy jártak el, mint a hirschbergi áldozatokkal.

Pogrom a berlini
»Café-Trianon«-ban

Berlin. — Julius 3-án este Berlinben a »Café Trianon« kávéházban, amelynek kizárólag zsidó vendégei vannak, pogromszerű kilengések történtek. A kényszerszabadságra küldött SA. fiuk egy csoportja behatolt a kávéházba és inzultálta a vendégeket, valamint a személyzetet. A kihívott rendőrség rövidesen véget vetett a kilengéseknek és felszólította a volt rohamosztályosokat, hogy távozzanak. Az SA. fiuk eleget is tettek a felhívásnak, de rövid időn belül megerősítve tértek vissza. A kávéház ekkorra már be volt zárva és a vendégek eltávoztak. A kilengés során több sebesülés történt.

A rohamosztályosok lázadásának
is zsidók voltak az okai

Berlin. — Már az első pillanatban kézenfekvő volt, hogy Hitler teoretikusai a véres müncheni és berlini éjszakákat is összefüggésbe fogják hozni a zsidókkal. Dr. v. Leers, aki »Zsidók néznek le rád« című hírhedt munkájával tette ismerőse névét, meg is kísérelte ezt egy rendkívül homályos és zavaros cikkben. Azt állítja v. Leers ur, hogy a lemezárólt nemzetiszocialisták, akik elárulták Hitleri, összeköttetésben állottak a zsidókkal és azok támogatták őket a Hitler ellen elkövetendő merénylet keresztülvételében. A zsidó körök — írja v. Leers — minden bizonnyal kétségbeesve látják, hogy tervüket, hogy Hitleret legyilkolják, a Führer maga semmisítette meg, bátor és példás erővel.

Azok a hírek, amelyek Julius Streicher, a nürnbergi »Stürmer« szerkesztőjének letartóztatásáról szólnak nem bizonyultak valóznak. Streicher még ma is fulmináns beszédeket tart a zsidók ellen és legutóbb is magas áldását adta Hitlerre, aki szerinte közelebb áll cselekedetein keresztül az Istenhez, mint a legmagasabb álló egyházfejedelem. Streicher nyilván már a Vatikánra sem néz jó szemmel, amiért megszakította a diplomáciai kapcsolatot Németországgal.

»A monarchia nem türi
az antiszemitizmust«

Saarbrücken. — Az itt megjelenő »Deutsche Freie« nyilatkozatot közöli a Reichswehr egy magasrangú tisztjétől, aki köz-

tudomás szerint a monarchikus törekvések élén áll. A tiszt arra a kérdésre, hogy a restauráció esetén, folytatódna-e a zsidóellenes kilengések, így válaszolt: »Mi jogállamot akarunk, ahol minden polgárnak egyenlő jogai vannak. Mi ellenségei vagyunk az antiszemitizmusnak. Örültség volt Németországban egy zsidó emigrációt teremteni.«

Ujabb gyilkosságok

A sziléziai Glogau-ban az elmúlt héten zavargások folytak le. A kilengések során 2 zsidó fiatalembert meggyilkoltak és számos megsebesültek. — Berlinben is tragikus események játszódtak le. A rendőrség megjelent dr. Max Stein kiváló zsidó jogász lakásán és elvitték a 20 éves fiát. Még ezen a napon, a fiatal ember összeroncsolt holttestét hazaszállították a szülei lakására azzal a megjegyzéssel, hogy az áldozat kiugrott az ablakon és halátra zuzta magát. A zsidó fiatalember temetését a legnagyobb csendben kellett végrehajtani. A szülők teljesen összeroppantak a tragikus esemény hatására.

Tovább folyik
az antiszemita agitáció

A nemzetiszocialisták és sajtójuk egyre tovább folytatják agitációjukat a német zsidó lakosság ellen. Ujra megjelenek a lapokban a pogromfelhívások és rituális-gyilkosság legendák. Julius Streicher újra megismétli azt a hírhedt állítását, hogy a német proletáriátus azért áll távol a nemzeti eszméktől, meri ereiben tulnyomó többségben zsidó vér folyik. Ezért nem értik meg Hitler tanait és ennek jele volt, a tervezett »második forradalom« is.

Véres pünkösdi vasárnapja
a hohnsteini internálótáborban

Prága. — A prágai sajtó a hohnsteini internálótáborban még május 20-án lefolyt rémségekről csak most közöl tudósítást. Pünkösdi vasárnapjának hajnalán egy SA. csoport részegen érkezett meg az internálótábor udvarára, ahol Walter Freund zsidó internált éppen ki volt költve. Az SA. fiuk késsel elvágta köteleit, majd lábbal és ököllel félig agyonverték. Jajkiáltásaira több internált az ablakhoz sietett, akiket most már szintén az udvarra cipelték és ugyancsak rettenetesen megkínnoztak. A véres éjszaka egész a reggeli órákig tartott, míg megszólaltak a templom harangjai. Az SA. fiuk ekkor elmentek az istentiszteleltre.

Pöstyén a világ rheumafürdője

a festői Vág-völgyben. A legtökéletesebb fürdőberendezésekkel, nagyszerű thermál-strandfürdővel. Napfürdők, torna, tennisz, golf, vadászat, halászat. A legjobb társaság találkozóhelye. Felvilágosítások (deviza beszerzése ügyében is).

Mr. Ph. L. SINGER,
Timișoara, Strada Saguna No. 8.

Az angol külügyminiszter felesége a cionizmusról

A londoni Herzl gyásznapélyen felszó-
lalt Lady Simon, az angol külügyminiszter felesége is. Érdekes és jellemző, hogy miket mondott ez az előkelő angol hölgy a zsidóság 30 esztendővel elhunyt nagy férfiáról. »Ha nem volnék egy idős irasszony, hanem egy fiatal zsidó nő, akkor odaállanék minden erőmmel a cionista mozgalom élére.« Megemlítette az is, hogy sem ő, sem férje semmiféle zsidó származással nem dicsekedhetnek, egy cseppnyi zsidó vér sem folyik ereikben, mégis, már Herzl idejében is erősen szimpatizáltak a mozgalommal. Már a bázeli kongresszus idején kapott Herzltől számos írást. »S azóta körülzéztem a világon és látom, hogy a zsidóság mindenféle rettenetössorssal küzd. És felmerült bennem is a nagy probléma: miért éppen a zsidóságnak ne legyen saját országa? Miért ne tudnának éppen a zsidók jogot formálni arra, hogy népi élet éljenek? Ha olyan zsidókkal találkozom, akik ellenzik a cionizmust, akkor úgy tűnik előttem, mintha ez számukra — szegények volna. Akkor azt mondom ezeknek: »Lehet, hogy nektek jól megy sorotok, de mennyien vannak olyan zsidók, akiknek sorsa rettenetes. Azt mondom nektek, hogy a régi zsidósághoz való öntudatnak nem szabad eltűnni a világból és ne feledjétek, hogy egykor saját otthonotok volt. A cionizmus: megoldást és menekülést jelent a világ szenvedő zsidóságának.«

Igy beszélt Lady Simon és ebből okulhatnak azok, akik még mindig a sötétben tapogatóznak, akik még ma is arról álmodoznak, hogy a mimikri élet méltó lenne a zsidóságra és megoldást jelent ebben a nagy kérdésben. Lady Simon megadta rá a választ. Csak az a kérdés, hogy okos és józan szavai eljutnak-e azokhoz, akikhez adresszávala lett...

Madam Curie is? . . .

A mi világnézetünk nem engedi meg, hogy állandóan azt böngésszük, hogy vajjon melyik világnagyságnak méltóztatik zsidónak lenni? Tudjuk, hogy adunk sok egyszerű embert — az emberiségnek, akik halhatatlant alkotnak a világ számára. Erre büszkének is kell legyünk, mert ez a népi önértelünket, méltóságunkat és a népek közötti elhelyezkedésünket — csak emelheti. De nem fujjuk meg a diadalmi kürtöket, mert ez lényegében azt jelenti, hogy a zsidóság, a maga évezredek-állandó kifinomodottságában, olyan agyvelőket produkál, amelyek csodálatos értékkel bírnak és ilyenekkel ajándékozzák meg az emberiséget.

De mindezek előrebocsátása után, mi magunk is csodálkozással olvastuk és irtuk, hogy Madam Marie Curie, a rádium világhírű felfedezője — szintén zsidó származású volt. Annál meglepőbb volt ez számunkra, mert ezt csak most tudták és irták meg, halála után s most is csak külföldi zsidó lapok. A világ többi lapjai elhallgatták. Nem közölték valószínűleg azért, mert most nem »konjunktura« zsidó származásúnak lenni, mert akkor nem ünnepeznék oly osztatlanul, a világ egyik legnagyobb jótévőjét és lángeszét. Akkor lehet, hogy Berlinben az örömfuik kidobnák M. Curie-t és — csak a rádiumot tartanák meg, hogy rákbetegnek ezreit gyógyíthassák. Hát ő is? — sóhajtjuk fel részben elégtétellel, részben csodálkozással. Meri meg kell adni, hogy Curie asszony nagyon jól »leplezte« származását. Ő, az abszolút tudós, igazán nem kérkedett vele, valószínűleg nem tartotta fontosnak — és opportunusnak. Mi sem verjük félre a nagyharangot — csak megállapítjuk, rezignáltan, elégtétellel és egy kis örömmel, hogy Curie asszony 1867-ben Varsóban egyik zsidó házában látta meg a napvilágot, hogy onnan a halhatatlanságba költözzék...

Fertőzéstől óvja
bőrét táplálja

Szt. László

fertőtlenítő
toaletti szappan

Hitlerista iskola működött Sibiuban

A „Dreptatea” szenzációs leleplezései

A nemzeti parasztpárt hivatalos lapjában, a „Dreptatea”-ban olvassuk a következőket: Regmann sibiui (szebeni) prefektusnak köszönhető, hogy a szász hitlerizmus, amióta feloszlatták a Vasgárdát, megerősödött Erdélyben. Összekötést tart fenn a szász hitleristák vezetőivel. dr Albert Dörr sibiui ügyvéd, dr Fritz Jeckellivel, a romániai hitleristák főparancsnokával, valamint Fabritius és Hager kapitányokkal. A megye legfőbb helységében hitlerista tanácsosokat neveztetett ki a községi tanácsokba.

1933 decemberében a sibiui hitleristák iskolát nyitottak, amelyen hitlerista vezetőket képeztek ki. A kurzuson, amelyen több mint százán vettek részt, Ausztriából és Németországból direkt célra leküldött 4 tiszt tanított. A kurzusokat a Sibiutól 7 kilométerre fekvő erdőben, a város tulajdonát képező malom helyiségeiben tartották. A malom épületét ezen célra 70.000 lei költséggel rendbe hozták, élelemmel pedig a sibiui szász családok látták el a kurzus hallgatóit. A gyakorlati kiképzést a malom előtt levő térségen tartották. A kurzus befejezése után a 4 agitátor elhagyta az ország területét anélkül, hogy a hatóságok tudomást szereztek volna a kurzusról.

Ezután arról ír a „Dreptatea”, hogyan leleplezték le ezen kurzusokat. „Egy újságíró tudomást szerezve a kurzusokról, értesítette a rendőrséget és egy detektív kísérettel en element a malomhoz, ahol éppen egy csoport felgyűverzett hitlerista gyakorlatozott. Az örök meglátva a két „hivatalos látogatót” riadót fújtak. A teremben szintén találtak egy csoportot, teoretikus kiképzés közben. Házkutatás során rengeteg propaganda könyvet és térképet találtak, amelyekben csak Románia németlakta területei vannak feltüntetve, valamint terveket arról, hogyan kell megszervezni a romániai hitlerizmust, hogy az a többi országok mozgalmaival kapcsolatosan megteremtse a Német Birodalmat, az Északi tengeről a Fekete tengerig.

A rendőrség elkobozta az ott talált összes iratokat és mindegyiket külön dosszióba rakva, átadták saját kérésére — Regmann prefektusnak, aki azzal vette át, hogy a bucuresti-i szigorancsiának fogja beszolgáltatni. Regmann prefektus azonban hosszabb ideig — és talán még most is — a vakasságában őrizi ezen iratokat anélkül, hogy eljuttatta volna azokat rendeltetési helyükre.

Miután a kormány most minisztertanácsi határozattal feloszlatta a szász hitlerista szervezeteket — fejezi be a „Dreptatea” cikkét — nyilván meg fogja vizsgálni Regmann prefektusnak a szász hitleristákkal fennálló kapcsolatait is.

Katasztrófális méreteket ölt a törökországi zsidóüldözés

Elűzték a Dardanellákról a zsidó lakosságot, majd elvben újra engedték, hogy visszatérjenek.

Saloniki. — A török-görög határról érkező hírek szerint török-Tráciában erőteljes zsidóüldözés indult meg. Az *Ali Felaschi*, nemzeti szervezet az antiszemita mozgalom megindítója. A szervezet tagjai megszállják a zsidó üzletek bejáratait Konstantinápolyban és Trácia különböző helyiségeiben és nem engednek senkit bevásárolni. A tiltakozás, amelyet a zsidók Konstantinápoly válijához intéztek, eredménytelen maradt, sőt a váli kijelentette, hogy nem áll módjában a nép szuverén akarata elé akadályokat gördíteni. A konstantinápolyi zsidóság tömegesen hagyja el lakóhelyét és menekül. A vasutállomások zsidó utasoktól vannak zsúfolva. — A legutóbbi érkező jelentések szerint a török kormány rendeletet adott ki, melynek értelmében szigorúan büntetendők azon személyek, akiknek bühösségük zsidóüldözés véltömegesen beigazolódik. A rendelet kimondja, hogy a török törvények előtt, minden polgár egyenlő. — Lapunk elmúlt heti számában arról is hírt adtunk, hogy a török kormány rendeletére

a Dardanellák vidékét a zsidó lakosságnak egész rövid időn belül el kellett hagynia. A kormány a rendeletét most azzal magyarázza, hogy Törökországnak új közigazgatási zónákra való felosztása kívánta meg az átcsoportosítást. E szerint Dardanellák vidéke olyan zónába esett, ahol kizárólag csak szintiszta török elemeknek tartozkodását engedik meg. Vannak viszont más zónák, amelyek az idegen nemzetiségű népek számára vannak fenntartva, különös tekintettel azokra, kik a török kultúrát magukba akarják asszimilálni.

Legújabb jelentések szerint az angorai kormány miniszterelnöke kijelentette, hogy nem volt tudomása azokról az intézkedésekről, amelyek a zsidó lakosságnak Dardanellákról való kitelepítését fogantatosították. Kijelenti, hogy a hivatalnokokat akik ezt az intézkedést végrehajtották, szigorúan megbüntetik. Egyébként pedig a zsidók nyugodtan visszatérhetnek lakóhelyeikre.

A Dardanellákról elűzött zsidók ezidőszerint Konstantinápoly közelében Orestadiában vannak rendkívül sajnálatos körülmények között. Számosan megbetegedtek az uton, 3 gyermek meghalt. Egész Törökország zsidósága rendkívül izgalomban él a Dardanellákon lefolyt események miatt.

Megbízható konstantinápolyi jelentések szerint nem felel meg a valóságnak a kormány azon hivatalos kommunikéje, mintha a „léves rendelkezés” értelmében mindössze 100 zsidó család hagyta volna el lakóhelyét. *A menekültek száma meghaladja az 1700-at, de számosan vannak még utban Konstantinápoly felé.* — Salonikiben riasztó hírek keltek szárnya a zsidó menekültek sorsa feől. *Állítólag a vándorló zsidók közül számosan eltűntek és sok menekültnek teljesen nyoma veszett.* A kormány egy Konstantinápolyban megjelenő antiszemita lap megjelenését belitotta.

Palesztinai hírek

A Jewish Agency bevándorlási hivatalának közlése szerint 1934 év első felében legkevesebb 15.000 zsidó jött az országba és telepedett itt meg. Ezek között mintegy 3000 tőkés is volt, akik legalább is 1000 font tőkével rendelkeztek. A világ egyetlen országa sem — írja a jelentés — jegyeztet fel ilyen rövid idő alatt, hasonló nagy bevándorlást, illetve tőkeimportot. — A Jewish Agency ugyanezen jelenlése arról is beszámol, hogy Tiberiasba 29 Lengyelországból érkező illegális bevándorlót a rendőrség letartóztatott.

A jaffai kerületi bíróság megváltoztatta másodfokon 1933 novemberében a jaffai zavargásokban résztvevő 15 arab büntetését, amennyiben probatóre felfüggesztette valamennyi elítélt büntetését. Kötelezte azonban az elítélteket, hogy írásbeli nyilatkozatot tegyenek magaviseletük megváltozásáról. 14 elítélt alá is írta a kötelevény, mindössze Kader Muzeffar tagadta meg a bíróság ítéletének végrehajtását és így 6 havi börtönbüntetését ki kell töltenie, továbbá 1 évig rendőri felügyelet alatt fog állani.

„Arab Club” cimen a jeruzsálemi arab notabilitások és ifjusági szervezetek vezetői új szervezetet alakítottak azzal a politikai programmal, hogy harcoljanak a zsidó nemzeti othon ellen és az önálló arab állam-szövetség megteremtését készítsék elő.

A Mizrachii szervezetben mélyreható ellentéteket szült a központ ama határozata, illetve intézkedése, hogy képviselőit a Waad Leumi-ből (Zsidó nemzeti tanács) visszahívja. Azok a mizrachista vezetők, akik jelenleg is vezető hivatali töltenek be a cionista szervezetben, nem hajlandók a kiléppéssel azonosítani magukat. Rabbi Ostrawski kijelentette, hogy őt nem érdekli a központ határozata, mert a Mizrachinak nem állott jogába az ő mandátuma fölött döntenie. A Poale Mizrachii ugyancsak arra az álláspontra helyezkedett, hogy képviselőit továbbra is behagyja a Waad Leumi-ban. A merőben ellentétes vélemények természetesen kínos tájékoztatásokat szülnek az egyes Mizrachii szervezetekben, mert nem tudják eldönteni, hogy melyik állásponthoz csatlakozzanak.

A jeruzsálemi egyetem az elmúlt szemeszter alatt 545 hallgatóval rendelkezett. Az egyetemi hallgatók a világ legkülönbözőbb országából jöttek Jeruzsálembe. Így például volt közöttük délafrikai, németországi, franciaországi, belgiumi, svájci, magyarországi, romániai, lengyelországi és amerikai diákok.

A Keren Kajemet direktoriuma elhatározta, hogy a német zsidók számára tervezett telepítést „Kirjat Bialik”-nak (Bialik város) nevezi el. Az alapköltséget már a közeli napokban meg lesz tartva. A tervek szerint egyelőre 100 házat építenek. A költségek 80.000 fontra rugnak, melynek egyik felét a délafrikai zsidóság hozta fel, míg a másik felét a telepések adják.

A palesztinai gazdaság növekvő prosperitása és a szomszédállamok egyre mélyülő gazdasági válsága következtében egyre több arab vállalat teszi át székhelyét Palesztinába. Számos arab nagyiparos és kereskedő jön az országba különösen Syriából. Egy ismeret damaskusi cukorgyáros kérést intézett a kormányhoz, hogy teljes gyári felszerelésével engedje meg Palesztinába való letelepedését. Érdekes, hogy a syriai sajtó azon van, hogy megakadályozza az arab vállalatok Palesztinába való özőnlését, mert ez újabb válságot idézne elő.

Egyesületi hírek

A bucuresti Coral-templomban felemelő élményben volt része a város zsidó társadalmának. Itt folyt le rendkívül ünnepélyes keretek között a Herzl ünnepély. A Coral-templomai már zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő közönség, amidőn felhangzott Ruvinski és Hofmann főkántorok megnyitó éneke. Dr I. Niemirower főrabbi-szenátor lépett ezután a szószékre és nívós beszédben emlékezett meg Herzl nagyságáról. Dr Bernhard a cionista vezetőség nevében, majd dr Baruch a hitközség elnöke méltatták Herzl jelentőségét. Az ünnepély kiemelkedő pontja dr Mosberg, cernovitzii cionista vezér beszéde volt, végül pedig újra a főkántorok éneke zárta be a felemelő ünnepséget.

A magyarországi zsidóság körében általános mozgalom indult, hogy a bevezetett teljes vasárnapi munkaszüneti törvényt megváltoztassák. Eddig ugyanis engedélyezve volt, hogy a kereskedők vasárnaponként délelőtt 3 órát üzleteiket nyitva tarthassák. Debrecen és Miskolc területén már be is vezették a teljes vasárnapi munkaszünetet. Az itteni zsidóság körében szintén mozgalom indult a törvény megváltoztatása érdekében.

A koryntinai rabbikonferencia — mint megírtuk — a szlovenszói zsidóság aktuális kérdéseinek tárgyalása céljából ült össze. Mindenekelőtt a tóranévelés problémáival foglalkoztak. Megállapították, hogy a Talmud-Tórák igen súlyos anyagi körülmények között vannak, bizottságot létesítettek a Tóra intézmények anyagi helyzetének feljavítása érdekében. Ezután a Schechita kérdések kerültek napirendre. A konferencia egy rabbi-tanácsot létesített, amely az összes előforduló schechita kérdésekben dönteni fog. A konferencia kimondta, hogy olyan helyiségekben működő gyárok, ahol nincsenek orthodox hitközségek, nem állíthatnak elő köser termékeket. A rabbitanács ezután az állami segélyek kérdésével foglalkozott és a sérelmek orvoslása érdekében memorandumot szerkesztett a cseh-szlovák kormányhoz. *Schreiber* pozsonyi főrabbi nagyszabásu referátumot tartott a hitközségi kérdésekről. *Ungár* nyitrai főrabbi felhatalmazta a konferenciát, hogy felhívást intézzen Szlovenszko zsidóságához a vallásos élet fokozottabb betartása érdekében. A konferencia határozata értelmében a rabbi-fizetések leszállítását csak Din Tóra úján lehet fogantatosítani.

A reghini (Szászrégen) Mizrachii az elmúlt héten nagyszabásu kultúrdelutánt rendezett, Cikk Chajim a merkáz kiküldölte a Mizrachii ideológiájáról tartott előadást.

A tacovoi (Técső) hitközségben a közelmúltban folytak le az előjárósági választások. A választás eredménye a következő: Elnök: Dávidovits Herman, alelnök: Ganz Sámuel, gondnokok: Fixler J. és Stohl L. Ellenőr: Ickovits V. A képviselőtestület, amely 16 tagból áll, a különböző frakciókból lett összeállítva. Remélik, hogy az újonnan megválasztott elnöknek, Dávidovits Hermannak sikerülni fog a vezetőségével a harmonikus béke jegyében a súlyos gazdasági viszonyokat eliminálni és a hitközség költségét kiegyensúlyozni.

A sentai hitközség újonnan megválasztott főrabija, dr Ehrenfeld Sándor már hivatalbalepése óta azon fáradozik, hogy hitközségét kimondottan orthodox hitközséggé alakítsa át. Munkássága eredményeként sikerült már egy Talmud-Tórái felállítani és a mikvét is modernül átalakították. Most azonban a főrabbi azt kívánja, hogy a hitközség az „orthodox” jelzőt is felvegye. A főrabbi ezen követelését ugyan a hívek teljesíteni kívánják azzal a feltétellel azonban, hogy továbbra is a neolog hitközségekhez tartozzanak. Hogy ez a jelenlegi törvényes állapotok mellett lehetséges-e, az több, mint kérdéses. Remélhető azonban, hogy a főrabbi szisztematikus munkája végül is vissza fogja teljesen vezetni a sentai hitközséget az orthodoxiához. Itt említtük meg, hogy a sentai hitközség illusztris elnökét, Graf Ármán nagyiparost, a Jugoszláv állammal szemben tanúsított büszkeség muakájának elismeréseként, királyi érdearenddel tüntették ki.

RÖVID HIREK

BUDAPEST. Az utóbbi időben a radikális jobboldali sajtó újra folytatja antiszemita propagandáját. Megállapítja, hogy Magyarországot tömegesen lepik el keleti zsidó tömegek és a kormány erélyes intézkedéseit követeli. A belügyminiszter a jobboldali sajtó hatása alatt razzistát rendelt el az „illegalis” bevándorlók ellen. Az eredmény azonban igen kínos volt az antiszemita sajtónak. Mindössze 12 egyént állítottak elő, akik nem rendelkeztek tartózkodási engedéllyel, de ezek között is csak 10 keleti zsidó volt.

LONDON. Sir Hugó Hirst bárót az angol felsőház tagjává nevezték ki. Hirst jelenleg 70 éves és fia Emanuel Hirschnek, aki még hírhű zsidó volt és Németországban élt. Hirst 17 éves korában jött Angliába, 10 év múlva már bárói címet nyert. A király legutóbbi születésnapja alkalmával Peer-ré nevezték ki. 230 év óta első ízben történik meg, hogy külföldi születésűt nevezzenek ki az angol felsőház tagjai közé.

BÉCS. A bécsi nagy zsinagóga közelében, ahol a hitközségi épületek állanak, a közeli napokban több kézigránát robbant. A tettesek elmenekültek.

HAMBURG. A hamburgi zsidó temetőben az elmúlt héten ismét temetőgyalázás történt. Ismeretlen tettesek 96 sírkövet romboltak össze. A padernborni zsidó temetőben ugyanebben az időben 54 sírkövet romboltak össze.

VARSÓ. A varsói zsidó hitközség meghívta az összes nagyhitközségek képviselőit, a zsidó szervezetek vezetőit, valamint a zsidó képviselőket és szenátorokat egy közös konferenciára, amelyen a lengyel zsidóság egységfrontjának megteremtése érdekében tartanak tanácskozásokat. — Miután a lengyel kormány röviddel ezelőtt a nemzetiszocialista pártot feloszlatta, a napokban elrendelte a nemzeti-radikális lager feloszlását is, melynek kezdeményezésére és vezetése mellett folytak le az utóbbi hónapok zsidóellenes kilengései. A pártnak egyelőre csak Varsó és Posen kerületi csoportjai kerütek feloszlítás alá. Hivatalos lapjuk a „Stafeta” megjelenése továbbra is be van szüntetve. A lap főszerkesztője, akit Pieracki belügyminiszter meggyilkolása után letartóztattak, majd szabadlábra helyeztek, külföldre menekült. Helyettesét azonban a főbbi nemzeti-radikális vezetőkkel együtt internálták. A feloszlalt szervezeteknek 30.000 uniformizált taglétszáma volt.

GYŐR. Gömbös miniszterelnök Győrben nagyobb szabású beszédet tartott, amelyben többek között a következőket mondta: „Vigyáznunk fogok arra, hogy a politikai áramlatok ne sértsék egyetlen vallás érzületét sem. Az összes lelki és szellemi erőkre szükségünk van nemzetünk erősítése érdekében.”

PRÁGA. Az emberi jogok Ligájának prágai német szekciója kimutatást készített a hitlerizmus 1 éves uralmának áldozatairól. A kimutatásban természetesen csak a közös mert halálesetek számát regisztrálhatták. Eszerint 1934 áprilisáig legkevesebb 650 embert tettek el láb alól, ezek között természetesen számos zsidó is van. Minthogy a statisztika a júliusi megszárlások előtt készült, jelentékeny anyagot fosztotta meg magát.

ATHÉN. Az athéni akadémia ünnepélyes keretek között avatta fel tagjai sorába az ismert bonni professzort, dr. Alfred Philipsohnt, aki ezidőszert Görögországban tanulmányuton tartózkodik. Ez a megítélés annál is jelentékenyebb, mert ez az első eset, hogy külföldi tudóst vesznek fel az athéni akadémiaba. Dr. Alfred Philipsohn zsidó származású és egyik legképzettebb ismerője a görög államoknak.

RÓMA. Anélkül, hogy hivatalosan kiadták volna a jelszót, az olasz zsidóság a legnagyobb csendben, de szervezeten bojkottálja a német árukat és megszakít minden üzleti összeköttetést Németországgal.

RIGA. A lett kormány jelentékeny pénzbüntetéssel sújtotta a „Latwis” című lapot, amely zsidóellenes izgató propagandát fejtett ki.

BOSTON. Az Egyesült Államok legmagasabb katolikus lelkésze, William O. Bonnel kardinális 50 éves jubileuma alkalmával rádióbeszédet tartott, amelyen az összes felekezetek hívőit, a katolikusokhoz, zsidókhoz, protestánsokhoz stb. felhívást intézett, hogy békében és harmóniában éljenek egymás között. A keresztény népek ne feledjék el sohasem, hogy a zsidóktól származnak és hogy a zsidóság adta a világnak azokat a parancsolatokat, amelyek erkölcsünk meg ma is nyugszanak.

— Egy londoni Rothschild leány, aki keresztényhez ment nőül. London. A napokban nagy szenzációja volt a londoni előkelő társaságnak. A világhíres Rothschild bankár család Rosemary nevű leánya ment nőül Dennis Gomer Berryhez, Sir James Gomer durgazdag nagyiparos és lapkoncernetulajdonos fiához. A szenzációt nem annyira maga a házasság, mint az képezi, hogy Gomer keresztény vallású és az esküvő is keresztény templomba ment végbe. Csak röviddel ezelőtt adtunk hírt arról, hogy az egyik londoni Rothschild ifjú angol keresztény nőt vett el feleségül, aki azonban áttért a zsidó hitre.

— A svájci antiszemita sajtó 20 év után kideríti, hogy zsidó volt Ferencz Ferdinánd gyilkosa. Zürich. — Ma, 20 év múltán már mindenki előtt világos, hogy a világháború akkor is kitört volna, ha Ferencz Ferdinándot Saravejóban nem találja el a gyilkos golyója. Princip halálos kimenetelű merénylete nem volt oka a háborúnak, hanem a háborus hangulattal telt levegőnek csak egy következménye. A svájci antiszemita sajtó ezzel szemben most jön arra felderítésre, hogy a világháborúnak egyetlen okozói a zsidók és szabadkőművesek voltak, mert Princip, a gyilkos maga is zsidó. A svájci antiszemita sajtó az utóbbi időben a „Stürmer” is megszegyenítő agitációval dolgozik. Már az egyetemeken is felütölte fejét az antiszemizmus.

— A poruljárt bisztrijai szászok. Bisztrija. (Beszterce). A hitlerizmus hatása alatt a bisztrijai szászok is elérkezettnek látták az időt, hogy a városukban lakó zsidósággal akikkel és akiktől eddig éltek — igazi nemzetiszocialista mintára, megszakítsák eddigi barátságukat és Hitler „Mein Kampf” című műve intencióinak megfelelően hadat üzenjenek a városka zsidóságának. Ivetek köröztek tehát, melyet az összes szászok aláírtak, hogy bojkottálják a város zsidóságát. De a szászok nem elégedtek meg azzal, hogy a bojkottot egyedül vezessék le, miért is a román közvéleményt is igyekeztek mozgalmuk érdekében befolyásolni. A románság közül némelyek támogatják őket. A hivatalos szerveknek azonban nem volt inyére, hogy a szászok tulságos sok jogot vindikálnak maguknak. Tudomásukra is jutottak, hogy Bisztriján ép olyan kisebbségek és nem igényelhetnek maguknak több jogot, mint a zsidók. Ezzel azonban a városka román vezetői még nem elégedtek meg, hanem új akcióba léptek a román érdekek védelmére, a fulságosan kapzsi szászokkal szemben. Elhatározták, hogy a piacot, amely eddig kimondottan szász kezelésben, szász negyedben volt, áthelyezik egy román negyedbe, amely a szász negyedtől igen messze esik. A szászok erre szaladgálni kezdtek Ponciustól-Pilátusig, sérelmeik orvoslása érdekében, mint az nálunk zsidóknál is igen gyakran megszokott történni, azonban kérelmük sikert fülekre talált. Azóta a szász antiszemizmus Bisztriján alábbhagyott, mivel a szászoknak saját maguk bajával kell törődniük.

— A danzigi szenátus elnöke biztosítja a zsidók jogegyenlőségét. Danzig. Megirtuk, hogy Danzig szabadállamban az utóbbi időben erőteljes antiszemita mozgalom ütötte fel fejét, amelynek élén a szenátus tagjai állanak. A zsidó hitközség erélyes intervenciójára dr. Rauschning, aki egyébként maga is nemzetiszocialista a sajtóban nyilatkozatot tett közzé, amelyben leszögezi, hogy Danzig zsidóságának agódmái egy különleges bánásmódot illetően, teljesen alaptalanok. A szabadállam területén faji, vagy vallási hovatarozandóság miatt senki sem részesülhet külön elbírálásban. Különösen nem lehetséges egy gazdasági bojkott megszervezése, mert az alkotmány a polgárok teljes egyenjoguságát garantálja. Azonban egy korrekt gazdasági verseny, a törvény keretein belül, igen kívánatos a lakosság érdekeinek szempontjából.

— Halálozás, Klein Sándor tisztviselő életének 57-ik évében elhunyt Désen. Az elhunytban dr. Klein Miksa ügyvéd, lapunk ilusztris munkatársa és dr. Klein Kálmán orvos testvérüket gyászolják.

— Grünwald Jehosua lett Huszt fő-rabbija. Husztról jelentik: Hosszas harc és vita után az elmúlt vasárnap végre megkötötték Huszton a rabbiválasztásokat, melynek eredményeképpen 267 szavazattal Huszt fő-rabbijává Grünwald Jehosua ungvári rosbészdint választották meg. A választásokat, annak dacára, hogy Spira munkácsi főrabbi beszédjének szankcionálása értelmében lettek kizárva, még az utolsó pillanatban is megakarták akadályozni. Sőt néhány ungvári „célempárti” a választás napján direkt Munkácsra utazott, hogy Spira rabbival „ászeroltassák” a választásokat. De mindez nem használt, mert az Országos Hivatal ragaszkodott a választások megtartásához és így Grünwald Jehosua nemcsak a Dintóra szerint, de hivatalosan és végérvényesen Huszt főrabbi lett.

ZSIDÓ HUMOR ÉS KIS ZSIDÓ TÖRTÉNETEK

A megegyezés értéke...

Két üzlettárs egy ízben nagyobb összeget helyeztek el egy rabbinál azzal a kikötéssel, hogy azt csak mindkettőjük jelenlétében adhatja ki. Az egyiknek egy alkalommal sürgősen el kellett utaznia. Feleségének beletégsége következtében ezt az alkalmat használta ki társa és furfangos módon kcsalta a rabbitól a pénzt. Midőn társa visszakérült, az illető már kerekét oldott. Kétségbeesve futott a rabbihoz, hogy felelősségre vonja, hivatkozva a megállapodásra, melynek értelmében csak együttesen jogosultak a pénz felvételére.

— Rendben van — felelte a rabbi — megkapod a pénzed, csak az egyezés értelmében kerítsd elő társadat, mert csak együtt vehetitek fel a pénzt.

Hogyan lehetséges?...

Egy vacsorán két nő között ül egy ur és nem tudja hogyan kezdje a társalgást. Végre odafordul az egyik hölgyhöz:

— Verheiratet?
— Nein.
— Und haben Sie Kinder?
Erre a nő dühösen áll fel és otthagyja. Ijedtem fordul a másik oldalán ülő nőhöz.
— Haben Sie Kinder?
— Ja.
— Und verheiratet?
Erre a másik nő sértődötten hagyja faképnél. Most már nagy zavarban fordul a szembenülő hölgyhöz.
— Verheiratet?
— Ja.
— Und haben Sie Kinder?
— Ja.
— Wie ist das möglich?

A fizikai munkás értéke-lése a Szentföldön

Egy telavivi tréfa a Sadchenről jellemző a fizikai munkás értékének magasba szökkenését: Egy amerikai zsidó megjelenik a Sadchenél, 1000 font hozományt ad a leányának, ajánljon jó partit. „Ajánlhatok egy fiatal német orvost, aki most menekült ide Hitler elől.” — „Nem, orvos nem kell. Már egész Tel-Aviv tele van orvosokkal.” — „Ajánlhatok egy fiatal mérnököt, aki most végzett a haitai Technikumon.” — „Nem kell, már több mérnök van itt, mint ház.” — „Ajánlhatok egy ügyvédet...” — „Ki ér reá itt perlekedni?” — „Ajánlhatok egy tanárt.” — „Ugyan, hát fizetnek a tanároknak?” — A Sadchen végül türelmet veszelve, haragosan kiált az apára: „Csak nem gondold, hogy a te rongyos ezer fontodért ajánlhatok neked egy közművest?...”

Inkább nekem egy szememet, csak a másiknak kettőt

Két korcsmáros élt egy faluban. Ádáz ellenfelek voltak, különösebb ok nélkül, csupán azért, mert hasonló foglalkozást űztek. Egyszer az egyiknek egy angyal jelent meg álmában s így szólt hozzá: Kérhetsz tőlem bármit, kívánságodat teljesítem, de egy feltétellel, falubeli hitsorsosod, kétszer annyit kap belőle, mint te. Mit kívánjak, gondolkozik magában az alyafi. Ha 500 hold földet kérek, a másik ezret kap, ha 10 házat kívánok, a másik huszat kap. Sehogyan sem tud ebbe beleenyogni. Mikor az angyal nógatni kezdi, örömmel felkiált. Drága angyalkám, ha már avval sujtottál, hogy a konkurrenssem duplán részesüljön mindenben, ugy arra kérlek vakíts meg engem az egyik szememen.

A sechita

A mai sechita aszerolásokra jellemző a következő történet, amelyet különösen az erdélyi orthodox körökben elevenítenek fel: A spinoviczi rabbi kiadott egy iszurt a hitközség melszöjére, mert az a kizivolt rabbi híve volt. A hitközségi elnökök rendkívül bosszantotta a rabbi hatalmi túltengése és indokolatlan asszerolása és ezért egy alkalommal a következő történetet mesélte el a hívek nagy taborának, akik között ott volt a rabbi is:

— Álmomban — kezdte a hitközségi elnök — megjelent a rég elhunyt nagyapám és beszélt nekem a tulvilági életéről. Elmondta, hogy a gán-edonban (mennyország) miént lakmároznak az üdvözöltek a levijoszonból (óriás hal), de a sor habort (mamutb ökör) még nem is látták.
— Hogyan — veti közbe a spinoviczi rabbi — hát miért nem vágják le azt is az üdvözöltek számára?
— Nagyja egyszerű — vágja vissza a hitközségi elnök — az Örökkévaló nem meri levágnatni, mert attól tart, hogy a spinovicziak nem fognak enni a schitájából.

Megöli őket a nyelv

Reb Gimpel szófert, midőn visszaérkezett Németországból és először jelent meg a Besz-Hamidrásban, körülveszik a kíváncsi érdeklődők és kéri, hogy beszéljen élményeiről. — Milyen is az a német nép — kérdi az egyik.
— Népek, ugyan nép, mondja Reb Gimpel, csak a nyelvük öli meg őket. Gondoljátok csak el, előveszik a jidis nyelvet és úgy csúrik-csavarják, hogy — úgy éljek — alig lehet őket megérteni.

— Meghalt az orsovai hitközség elnöke. Nagy veszteség érte az orsovai hitközséget elnökének Scheinberger Hugónak korai elhalálozásával. Rendkívül jótékony férfin volt, aki az egész bánáti zsidóság körében nagy becsülésben állott.